

NOTAT

Til: Kvalitetsutvalget

Fra: Johan Børre Melsom (borre.melsom@toh.hist.no / 91192706)

Dato: 28.01.2004

Tidligere dokumenter:

<i>Ref</i>	<i>Hva</i>
dok 1	STUDIEEVALUERING. Systemvurderinger og organisering av studieevalueringsprosjektet (utlevert 16.12.20023)
ref 1	Rapport fra "Styringsgruppen for Kvalitetssystem ved HiST September 2003" (http://www.hist.no/intern/kvalitet/dok/k_syst_rapport.doc)

Sak: HiST kvalitetssystem – problemnotat

Notatets formål

Dette notatet har som formål å diskutere de problemdimensjoner som veien til et operativt kvalitetssystem innebærer. Kvalitetsutvalget bør gjøre nødvendige veivalg, slik at et fastere fremtidsbilde og plan kan fremmes for høgskolestyret.

Forankring:

Framdriften mot et kvalitetssystem er forankret i høgskolestyrets behandling av sak 0077/2003 med følgende delvedtak:

3. Kvalitetsutvalget arbeider videre med å utvikle kvalitetsarbeidet ved HiST med utgangspunkt i rapporten fra Styringsgruppen for Kvalitetssystem ved HiST. Det utarbeides en plan for det videre arbeidet som legges fram innen 15. januar.

I angitte rapport finnes følgende rammebeskrivelse av kvalitetssystemet:

Følgende prinsippligger til grunn for kvalitetssystemet ved HiST¹

1. Arbeidet skal være systematisk og organisert, d.v.s. følge fastlagte tidsrammer, prosedyrer og rutiner, med klar fordeling av ansvar og oppgaver, og med definerte relasjoner mellom ulike nivå (pkt. 1-4, 9-10).
2. Arbeidet skal bygge på data og informasjon om alle forhold som har betydning for studiekvaliteten (pkt. 5).
3. Data og informasjon skal vurderes i forhold til mål eller kriterier (pkt. 6).
4. Vurderingen skal utløse tiltak for å videreutvikle virksomheten (pkt. 7-8)

¹ Punktene i parantesene refererer til nummereringen av NOKUTs 10 kriterier.

5. Det er gjennom den gode akademiske samtalen at kvaliteten kan sikres

NOKUTs 10 kriterier:

1. Klargjøring av hvordan arbeidet med studiekvalitet inngår som en del av institusjonens strategiske arbeid.
2. Institusjonens definerte mål for kvalitetsarbeidet, forbedre alle ledd i systemet
3. Forankring av kvalitetsarbeid på alle nivå i organisasjonen
4. Organisering av kvalitetsarbeidet i rutiner og tiltak som sikrer bred medvirkning, med definerte ansvarsforhold og myndighetsfordeling for de ulike ledd i arbeidet.
5. Innhenting og behandling av data og informasjon fra evalueringer som er nødvendig for å gi tilfredsstillende vurderinger av kvaliteten i alle studieenheter, og akkumulert på overordnet nivå i institusjonen.
6. Analyse av informasjonen og vurdering av måloppnåelse i kvalitetsarbeidet.
7. Bruk av resultatene fra kvalitetsarbeidet som grunnlag for beslutninger og tiltak, med sikte på å sikre og videreutvikle studiekvaliteten.
8. Klargjøring av hvordan kvalitetsarbeidet bidrar til ressursstyring og prioriteringer ved institusjonen.
9. Studentenes aktive medvirkning i kvalitetsarbeidet og fokus på det totale læringsmiljøet.
10. En årlig rapport om kvalitetsarbeidet til institusjonens styre, som gir en helhetlig og overordnet vurdering av studiekvaliteten ved institusjonen og oversikt over opplegg og tiltak i kvalitetsarbeidet.

Rapporten drøfter også omfanget av et kvalitetssystem i høghskolen, samt det rettslige grunnlaget. Omfanget beskrives gjennom:

For HiST ønskes innføringen av et Kvalitetssystem svært velkommen ettersom det legger forholdene til rette for en grundig og systematisk gjennomgang av alle sider ved høghskolens virksomhet.

Departementet har med hjemmel i loven fastsatt Forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høghskoler og lov om private høghskoler. Forskriften § 4 angir krav til kvalitetssikringssystemet. Etter § 4 andre ledd skal systemet

omfatte alle prosesser som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avslutning av studiet. Rutiner for studentevaluering av undervisningen, selvevaluering og institusjonens oppfølging av evalueringer, dokumentasjon av institusjonens arbeid med læringsmiljøet, samt rutiner for kvalitetssikring av nye studietilbud skal inngå.

Etter § 4 tredje ledd skal institusjonene ha rutiner som sikrer kontinuerlige forbedringer av systemet.

NOKUTs 10 punkter representerer minimumskravene til kvalitetssystemet, og stiller krav både til datainnhenting, ansvarsfesting, prosess, medvirkning og oppfølging.

Begrepet studiekvalitet

Kvalitetssystemets omfang og hensikt knyttes til begrepet studiekvalitet. I rapport fra Styringsgruppen for Kvalitetssystem ved HiST (ref 1) beskrives studiekvalitet gjennom følgende:

I forarbeidene til kvalitetssystemet har kvalitet blitt definert på andre måter. Norgesnettrådet har foretatt en 7-delning av kvalitetsaspektet (inntaks-, ramme-, program-, resultat- og, undervisningskvalitet, relevans og styringskvalitet) som kan tenkes ligge til grunn for en inndeling i prosesser. Handalutvalget har justert 7-delingen av kvalitetsbegrepet til 4 deler:

- *Rammekvalitet* (ressurser, strukturer, regler m.v.)
- *Inntakskvalitet* (forkunnskaper og andre forutsetninger hos studentene)
- *Programkvalitet* (studietilbudet, undervisning, studieadministrative tjenester)
- *Resultatkvalitet* (læringsresultat).

Høgskolen i Stavanger, Høgskolen i Bergen og Universitetet i Oslo er blant de som har samlet seg om 7-delingen av kvalitetsaspektet (med noe uenighet om delbegrepet relevans).

Høgskolen i Stavanger, som nylig har fått sitt kvalitetssystem godkjent av NOKUT, har utdypet begrepet studiekvalitet. Følgende er en forkortet versjon av HIS sin framstilling i sin ”Kvalitetshåndbok versjon 1.0” :

Studiekvalitet = Inntakskvalitet + programkvalitet + undervisningskvalitet + styringskvalitet + rammekvalitet + relevans + resultatkvallitet

Inntakskvalitet	Inntakskvaliteten er knyttet til studentenes evner til og forutsetninger for å studere når de tas opp til studier i høyere utdanning.
Programkvalitet	Programkvalitet refererer til kvaliteten i studieplanen og i organiseringen av læringsarbeidet (programmet som plan).
Undervisningskvalitet	Selve læringsarbeidet innenfor studieprogrammet har betegnelsen undervisningskvalitet (studieprogrammet som handling).
Styringskvalitet	Arbeidet med studiekvalitet er tett knyttet til organisatoriske og styringsmessige forhold. Forvaltning og organisering av styringsstrukturer legger føringer for institusjonenes virksomheter i form av muligheter og hindringer.
Rammekvalitet	Rammekvalitet omfatter den ressursmessige situasjonen institusjonene må forholde seg til i sein virksomhet. Dette kan dreie seg om ressurser som er direkte knyttet til budsjetter og midler i konkret form, men kan også omfatte tilgang til utstyr, bibliotek, materiell, bygninger, IKT-tilgang og liknende. Rammekvalitet kan videre ses i sammenheng med ulike organisatoriske og menneskelige ressursfaktorer.
Relevans	Det er et stadig økende fokus på krav om relevans i høyere utdanningsinstitusjoners rolle som samfunnsinstitusjoner. Høyere utdanning eksisterer ikke i et tomrom, men med samfunnsmessige formål. Det er derfor ikke nok å spørre om en utdanning har kvalitet i seg selv, men om den har de ”rette” kvaliteter i forhold til den virksomhet den utdanner til og de behov som samfunnet har.
Resultatkvalitet	Resultatkvalitet representerer sluttresultatet i form av læring. Hva studentene har lært står i nært forhold til hvordan de lærer, resultatkvaliteten har sammenheng med organiseringen av studiene og tilrettelegging for læring. En tradisjonell kvalitetsfaktor er karakterer, men det er en rekke resultater av læring som ikke lar seg direkte fange av karaktersystemet, som for eksempel sosiale og personlige kvaliteter.

Anbefaling: Det anbefales at HiST vedtar ovenstående brede definering av studiekvalitet, og detaljerer den videre.

Prosesser som påvirker studiekvaliteten

Høgskolen i Stavanger har også i sin håndbok definert de prosesser i høgskolen som påvirker studiekvaliteten, og samlet de under samlebegrepene studentrekrutterings prosesser, studiestartrelaterte prosesser, studieprosesser og læringsprosesser, studieavslutningsrelaterte prosesser, utviklingsprosesser, læringsmiljørelaterte prosesser, administrative prosesser, kandidatoppfølging prosesser.

Denne definering er en bred definering, og kan nesten erstattes av: ”alt vi gjør påvirker studiekvaliteten”.

Anbefaling: HiST må utrede, avgrense og detaljere hvilke prosesser som påvirker studiekvaliteten slik at kvalitetsarbeidet kan omfatte disse.

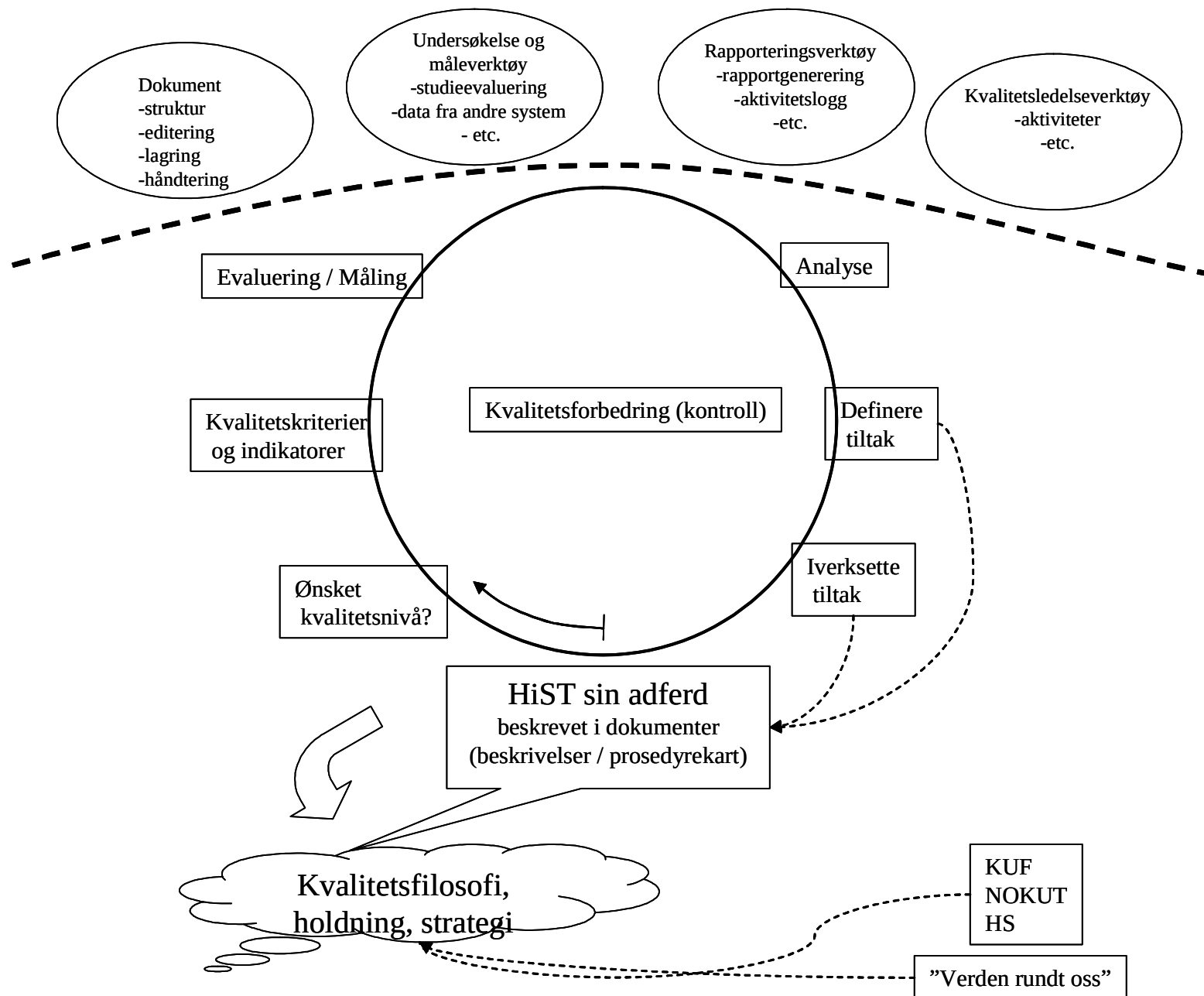
Kvalitetssystem

Et kvalitetssystem kan beskrives i mange dimensjoner.

Hvilke mål har HiST med å utvikle og implementere et kvalitetssystem? Skal det tilfredstille de krav NOKUT stiller, synes det klart at kvalitetssystemet vil bli omfattende – det vil være styrende og påvirke de aller fleste aktiviteter i høgskolen. Et slikt omfattende system må bygge på en gjennomført og omforent holdning til og interesse for kvalitet i alle ledd, og hos alle ansatte og studenter ved høgskolen – en situasjon som også gjennomsyrrer høgskolen strategiske plan.

Figuren på neste side viser en systemteknisk beskrivelse. Mer sentralt er det at organisering av kvalitetsarbeidet defineres og beskrives. Kvalitetsbegrepet og hvilke prosesser som påvirker det blir entydig og omforent. Hvilke analyser og rapporteringslinjer som skal kvalitetsarbeide inneholde, og hvem som har ansvar for at kvalitetsaktivitetene.

Anbefaling: HiST bør ikke kun implementere en systemteknisk løsning, men utarbeide en komplett kvalitetshåndbok for deretter å implementere den.

Hvilke mål bør HiST ha for sitt kvalitetssystem / sin kvalitetshåndbok?

I ”Rapport fra Styringsgruppen for Kvalitetssystem ved HiST September 2003” (ref. 1) sies:

HiST ser på innføringen av et kvalitetssystem som en mulighet til å samordne en del viktige prosesser og funksjoner ved høghskolen, og systemet vil gi høghskolen et verktøy for å nå målene satt i strategisk plan.

På et overordnet plan setter Strategisk plan målene for virksomheten ved HiST. Disse målene danner også grunnlaget for hva HiST ønsker å strekke seg etter med et kvalitetssystem for alle virksomhetens oppgaver.

Høghskolen i Stavanger har følgende mål:

Kvalitetssystemet ved HiS har flere hensikter:

1. Å sikre at den faglige virksomheten holder høg kvalitet.
2. Å sikre en stadig bedre kvalitetsutvikling.
3. Å dokumentere kvalitetsarbeidet tilfredsstillende og avdekke sviktende kvalitet.
4. Å sikre kontinuerlig forbedringer av systemet.

Høghskolen i Bergen har følgende mål:

Kvalitetssikringsarbeidet skal:

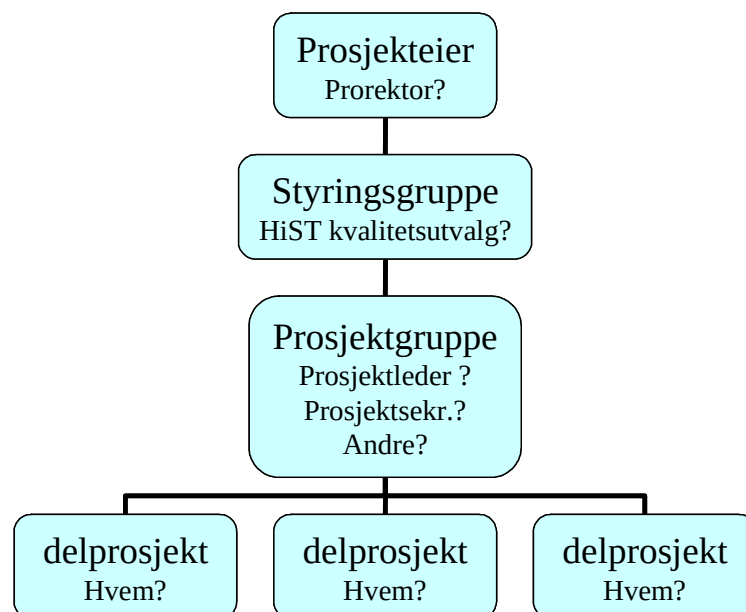
- Støtte opp under høghskolens kjerneaktiviteter (utdanning- og læringsmiljø, FoU, formidling og samfunnskontakt)
- Sikre høy kvalitet på inntak, studier/program, undervisning og det samlede læringsmiljø, resultat og relevans og på administrative tjenester.
- Vedlikeholde og videreutvikle kvalitetsarbeidet ved institusjonen på en systematisk og helhetlig måte.
- Stimulere til kontinuerlig forbedring, læring og kunnskapsdeling og fremme kvalitetsutvikling i alle ledd i virksomheten.
- Dokumentere kvalitetsarbeidet, avdekke sviktende kvalitet og håndtere avvik.
- Bidra til godt omdømme.

Anbefaling: HiST bør sette og beskrive sine mål på minst samme nivå og omfang som HiS og HiB.

Hvordan bør et prosjekt for utvikling og implementering av en kvalitetshåndbok organiseres?

Det er naturlig at et slikt prosjekt organiseres i henhold til normal prosjektorganisering, forankret høyt i organisasjonen og med deltakere fra høghskolen ledelse. Prosjektet bør involvere alle deler av høghskolens organisasjon, og ta hensyn til de avtaler og rettigheter grupperinger har. Studenter gjennom sine representanter bør være en naturlig del av prosjektet.

Følgende er et forslag til organisering:

Hvilken framdrift bør "kvalitetshandbok-prosjektet" ha?

Prosjektet vil naturlig ha to hoveddeler – utvikling (design) av kvalitetshåndboka og implementering av den. En naturlig framdrift vil være å utføre designfasen i vårsemesteret 2004 med vedtak tidlig i høstsemesteret, med etterfølgende implementering i siste del av 2004.

Nedenfor vises en grovt forslag til inndeling og framdrift av prosjektet.

Framdriftsplan -HiST kvalitetssystem									
Forfatter: Johan Børre Melsom (borre.melsom@toh.hist.no tlf. 911 92 706)									
Tidspunkt: feb. 2004									
Hva	jan.04	feb.04	mar.04	apr.04	mai.04	jun.04	jul.04	aug.04	Beslutning
Mål, omfang, framdrift og organisering									HS
Prosjektstart og ressurssetting									
Disposisjon Kvalitetshåndbok									Kval.utv.
Utarbeide kvalitetshåndbokens detaljer									
Vedtak kvalitetshåndbok									HS
	sep.04	okt.04	nov.04	des.04	jan.05	feb.05			
Detaljplanlegging av implementering									
Implementering									